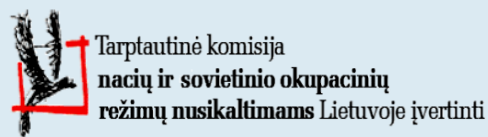

NAUJIENLAIŠKIS

Tarptautinės komisijos sekretoriato
renginiai, 2016 m. birželis–rugpjūtis

Tarptautinė komisija
nacių ir sovietinio okupacinių
režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti

Tarptautinis seminaras mokytojams Rygoje paskatino diskutuoti apie pedagoginius iššūkius ir galimybes dėstant Holokausto temą mokykloje

Liepos 11–14 dienomis Rygoje (Latvijoje) vyko tarptautinis seminaras Lietuvos, Latvijos ir Estijos mokytojams, gvildenančiams Holokausto temą. Seminaro atidarymas vyko Zanis Lipke (Žanio Lipkės) muziejuje, į kurį atvyko ne tik seminaro organizatoriai: Memorial de la Shoah institucijos Prancūzijoje, Yad Vashem – Tarptautinės studijų apie Holokaustą mokyklos Jeruzalėje atstovai, bet ir Izraelio, Prancūzijos, Vokietijos ambasadoriai. Vienas iš renginio organizatorių, Bruno Boyer, savo kalboje akcentavo, kad istorinės žinios ir švietimas turi žengti kartu ir kad iš istorijos visi turime mokytis, net jeigu tos pamokos ne visuomet yra malonios. Visiems susirinkusiems buvo pristatytas Zanis Lipke muziejus, kuriame Antrojo pasaulinio karo metu buvo gelbėjami, slepiami žydai.

Seminaro metu buvo išsamiai pateiktos temos apie trijose Baltijos valstybėse vykusį Holokaustą bei kolaborantų vaidmenį, antisemitizmo priežastis, žydų gyvenimą ir politinę veiklą iki Antrojo pasaulinio karo bei Holokausto temas pateikimą istorijos vadovėliuose. Seminare buvo sudaryta galimybė pasidalinti turima patirtimi: mokytojai skaitė pranešimus, vizualiai pateikė savo veiklas – projektus ir pamokų pavyzdžius. Seminare dalyvaujantys mokytojai iš Lietuvos ir Estijos turėjo galimybę daugiau sužinoti apie Latvijos žydų bendruomenės gyvenimą. Seminaro dalyvius šiltai priėmė Latvijos žydų bendruomenės atstovai, supažindinę su bendruomenės pastato istorija, turimu muziejumi ir organizuojama edukacine veikla. Mokytojai apsilankė Rumbuloje – masinėje žydų žūties vietoje, kurioje 1941 metais buvo nužudyta apie 25.000 žydų, daugiausia iš kalėjusių Rygos gete. Rygoje buvo aplankyta ir 1941 m. liepos 4 d. sudegintos sinagogos vieta, kurioje žuvo apie 400 žmonių ir šiuo metu tai yra Holokausto aukų atminimo vieta.

Tarptautinį seminarą Rygoje organizavo Memorial de la Shoah organizacija (Prancūzija), Yad Vashem institucija (Izraelis), bendradarbiaujant su Tarptautinės komisijos sekretoriatu (Lietuva) bei Latvijos ir Estijos švietimo ministerijomis.

Vienos dienos seminaras – pasiruošimas vasaros stažuotei Yad Vashem – Tarptautinėje studijų apie Holokaustą mokykloje

Birželio 16 dieną Vilniuje vyko seminaras mokytojams ir švietimo darbuotojams, 2016 metų rugpjūčio mėnesį vyksiantiems į tarptautinį seminarą Yad Vashem institucijoje Izraelyje.

Susirinkusiems dalyviams buvo pristatyta švietimo apie Holokaustą programa, kurią įgyvendina Tarptautinės komisijos sekretoriatas. Viena iš šios programos krypčių – bendravimas su Holokausto liudininkais, todėl seminaro metu įvyko susitikimas su buvusiu Vilniaus geto kaline Fania Brancovskaja. Kartu su Fania Brancovskaja mokytojai aplankė buvusią geto teritoriją, susipažino su įvairių pastatų istorija, susijusia su prieš karą gyvenusios žydų bendruomenės istorija. Fania Brancovskaja, pasakodama Vilniaus žydų bendruomenės istoriją, papasakojo, kaip geto likvidavimo dieną jai pavyko išėiti iš geto ir išsigelbėti. Ekskursijos metu buvo kalbama apie gete kalėjusius žmones ir žmogiškas bei moralines dilemas, kilusias mirties akivaizdoje.

Baigiantis seminarui buvo aptarti organizaciniai klausimai, susiję su pasiruošimu stažuotei Izraelyje.

Pažintis su Šiaulių žydų bendruomenės istorija seminare „Savo šalies istoriją prisimenant“

Rugpjūčio 5 dieną dvidešimt mokytojų iš skirtinguose miestuose veikiančių Tolerancijos ugdymo centrų dalyvavo išvažiuojamajame pažintiniame seminare Šiauliuose. Seminaras buvo skirtas susipažinti su Šiauliuose gyvenusio žydų pramonininko Chaimo Frenkelio istorija, aplankyti Šiaulių getų („Kaukazo“ ir „Trakų ežero“) vietas, sužinoti apie Šiaulių žydų bendruomenės likimą Antrojo pasaulinio karo metu aplankant masinių žudynių vietas.

Mokytojų grupė apsilankė Chaimo Frenkelio viloje-muziejuje. Susipažino su šio prieškaryje garsaus pramonininko ne tik Šiauliuose, bet ir Vakarų Europoje vykdyta gamyba – *gamintais* batais. Po ekskursijos muziejuje Šiaulių žydų bendruomenės atstovas Aleksandras Kerbelis supažindino su vietomis Šiauliuose, menančiomis žydų bendruomenės gyvenimą: mokytojai pamatė buvusios sinagogos pastatą, paminklą žydų pramonininkui Chaimui Frenkeliui, senųjų žydų kapinių vietą, kuri buvo išniekinta sovietmečiu. Seminaro dalyviai apsilankė Šiaulių žydų bendruomenėje. Šiaulių žydų bendruomenės pirmininkas Josifas Buršteinas papasakojo apie bendruomenę, jos veiklą Šiaulių mieste; pristatė bendruomenės pastatą sukurtą muziejų bei pakvietė apsilankyti sinagogoje, įrengtoje bendruomenės pastate. Šiltai bendraujant buvo daug kalbama apie švietimo reikšmę ir svarbą.

Kartu su Šiaulių žydų bendruomenės atstovais buvo aplankytos dvi žydų masinių žudynių vietos: Gubernijos miškas, kuriame nužudyta apie 1000 Šiaulių žydų tautybės moterų, vaikų ir vyrų, bei Kužių miškas, kuriame sušaudyta apie 8000 Šiaulių apskrities gyventojų žydų. Žydų bendruomenės atstovas Aleksandras Kerbelis prie Holokausto aukoms skirtų paminklų papasakojo apie tai, kas nutiko šiose vietose 1941 metais ir taip pat išsakė mintis apie švietimo svarbą: „švietimas yra vienas iš svarbiausių dalykų; švietimo dėka galime turėti vilties, jog tokie baisūs dalykai, kurie įvyko čia ir kitose Lietuvos vietose, nepasikartos.“

Išvažiuojamąjį pažintinį seminarą organizavo Tarptautinės komisijos sekretoriatas, įgyvendinantis Švietimo apie totalitarinių režimų, nusikaltimų žmogiškumui prevencijos ir tolerancijos ugdymo programą.

Lietuvos tremtinių, politinių kalinių ir Laisvės kovų dalyvių sąskrydyje „Su Lietuva širdy“ dalyvavo ir Tolerancijos ugdymo centrų mokytojai

Pirmą rugpjūčio šeštadienį Ariogalos miestelyje, Dubysos slėnyje, kasmet tradiciškai vyksta Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąskrydis „Su Lietuva širdy“ – šiais metais jau 26-asis. Jame dalyvavo daugiau nei 3000 žmonių, tarp jų ir mokytojų grupė. Mokytojai šiame renginyje dalyvauja jau antrus metus.

Renginys skiriamas prisiminti sovietinių okupacijų metu patirtas netektis, prisiminti ir pagerbti tuos, kurie žuvo, kentėjo už Lietuvos laisvę. Šis sąskrydis – puiki proga susitikti ir pasimatyti buvusiems tremtiniais ir politiniams kaliniams, pasidžiaugti vieni kitais bei galimybe susitikti. Renginio programa plati ir įdomi – buvo galima rinktis, ką pamatyti ir išgirsti. Šiomet sąskrydyje dalyvavo Tolerancijos ugdymo centrų mokytojai iš Alytaus, Balbieriškio, Kalvarijos bei Ariogalos mokyklų. Mokytojai pasidžiaugė, kad renginyje gausiai dalyvauja jaunimas – jaunieji šaliai bei kitų jaunimo organizacijų atstovai.

Renginys prasidėjo šventine eiseną į Dubysos slėnį. Ši eiseną suvienijo ir subūrė visus renginio dalyvius. Dubysos slėnyje nuskambėjo daug gražių minčių, kurias išsakė renginio dalyviai ir svečiai. Profesorius Vytautas Landsbergis čia kalbėjo apie vertybių svarbą, apie istorinės atminties svarbą. Apie gebėjimą džiaugtis tuo, kas esame, kur gyvename ir ko siekiame, bylojo ir šv. Mišiose pamokslą sakiusio J. E. Kauno arkivyskupo metropolito Liongino Virbalo pasakyta mintis „Pesimistas

Tarptautinė komisija
nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti

Prieš naujus mokslo metus – mokytojų stažuotė Izraelyje, Yad Vashem – Tarptautinėje studijų apie Holokaustą mokykloje

Rugpjūčio 17–28 d. Jeruzalėje, Yad Vashem institucijoje – Tarptautinėje studijų apie Holokaustą mokykloje stažavosi 25 Lietuvos mokytojai ir švietimo darbuotojai. Daugiau nei dešimt dienų tarptautinio seminaro dalyviai klausėsi paskaitų apie žydų bendruomenių gyvenimą iki karo ir masinių žydų naikinimą Lietuvoje ir Europoje. Lietuvos mokytojams užsiėmimai vyko Yad Vashem muziejuose, archyve, refleksijų ir diskusijų centre. Mokytojų grupė susipažino su Yad Vashem institucijos parengtais leidiniais ir metodine medžiaga, galimybėmis pasinaudoti virtualiais mokymo kursais. Seminaro dalyviai susitiko su Holokaustą Lietuvoje išgyvenusiu Yitzhaku Aradu, kuris pasakojo ne tik savo išgyvenimo istoriją, bet ir apie atvykimą į istorinę tėvynę, kovas dėl Izraelio nepriklausomybės bei ilgametį vadovaujantį darbą Yad Vashem institucijoje.

Seminaro Yad Vashem metu lietuvių grupę aplankė Lietuvos Respublikos ambasados Izraelyje ministras patarėjas Ramūnas Davidonis. Mokytojai sužinojo apie Lietuvos ambasados Izraelyje darbą, bendravimą ir bendradarbiavimą su gausia litvakų bendruomene, istorijos vertinimą bei abiejų šalių ekonominį ir politinį bendradarbiavimą.

Iš stažuotės mokytojai parsivežė ne tik žinių, rekomendacijų ir patarimų darbui su mokiniais Holokausto tema, bet ir platesnį supratimą apie Izraelio valstybę, jos gyventojus, kultūrą bei puoselėjamą istorinę atmintį.

Lietuvos mokytojų stažuotės Izraelyje vyksta nuo 2003 metų, remiantis bendradarbiavimo sutartimi tarp Yad Vashem ir Tarptautinės komisijos.

Lietuvos tremtinių, politinių kalinių ir Laisvės kovų dalyvių sąskrydyje „Su Lietuva širdy“ dalyvavo ir Tolerancijos ugdymo centrų mokytojai (tęsinys)

Renginyje vyravo rami, draugiška ir džiugi atmosfera. Tolerancijos ugdymo centrų atstovai dalyvavo filmo „Žaibas – Dzūkijos legenda“ pristatyme, vėliau aptarė – kokių naujų faktų ir detalių jiems pateikė filmo kūrėjai apie partizaninį karą Pietų Lietuvoje.

Dalyvauti sąskrydyje „Su Lietuva širdy“ Tolerancijos ugdymo centrų atstovus pakvietė Tarptautinės komisijos sekretoriatas kartu su Ariogalos gimnazijos Tolerancijos ugdymo centru.

Įkurtas 116-asis Tolerancijos ugdymo centras Prienų r. Balbieriškio kultūros ir laisvalaikio centre.

Konferencija mokyklų mokytojams ir Tolerancijos ugdymo centrų atsto- vams Kėdainių r.

Konferenciją organizuoja Krakių Mikalojaus Katkaus gimnazija kartu su Tarptautinės komisijos sekretoriatu, Kėdainių rajono savivaldybe bei Kėdainių krašto muziejumi.

Konferencija skiriama prisiminti prieš 75-erius metus Kėdainių krašte sunaikintą žydų bendruomenę. Konferencija vyks **2016 m. rugsėjo 16 d.** Kėdainių r. Krakių Mikalojaus Katkaus gimnazijoje.

Tarptautinė komisija
nacių ir sovietinio okupacinių
režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti

komisija@lrv.lt
Gedimino pr. 11,
Vilnius
Tel. 8 706 63818